

LIETUVOS ŪKININKŲ SĄJUNGA

LR finansų ministerijai

2023-04-06 Nr. 23-04/128

LR socialinės apsaugos ir darbo ministerijai

Kopija:

LR Prezidentui JE G. Nausėdai

LR Seimo Kaimo reikalų komitetui

LR žemės ūkio ministerijai

DĖL SIŪLOMŲ MOKESČIŲ KEITIMŲ

Lietuvos ūkininkų sąjunga (toliau – LŪS) susipažino su Finansų ministerijos pateiktu išvadoms gauti TAIS sistemoje Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymo Nr. IX-1007 2, 6, 8, 13¹, 16, 17, 18, 18², 20, 21, 24, 25, 27, 34, 35 ir 37 straipsnių pakeitimo ir Įstatymo papildymo 12¹ straipsniu įstatymo projektą (toliau – Gyventojų pajamų mokesčio įstatymo projektas), Lietuvos Respublikos pelno mokesčio įstatymo Nr. IX-675 2, 5, 12, 17, 17², 18, 19, 46¹, 47, 56¹ straipsnių, 1 priedėlio pakeitimo ir Įstatymo papildymo 30² straipsniu įstatymo projektą (toliau – Pelno mokesčio įstatymo projektas) ir Lietuvos Respublikos pridėtinės vertės mokesčio įstatymo Nr. IX-751 21, 71, 92 straipsnių ir 2 priedo pakeitimo įstatymo projektą (toliau – PVM įstatymo projektas) bei Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos parengtu išvadoms gauti Lietuvos Respublikos valstybinio socialinio draudimo įstatymo Nr. I-1336 5, 10, 11 ir 12 straipsnių pakeitimo įstatymo projektą (toliau – Valstybinio socialinio draudimo įstatymo projektas), (bendrai – Įstatymų projektai).

Susipažinus su Gyventojų pajamų mokesčio įstatymo projekto siūlomais keitimais darosi akivaizdu, jog smulkaus ir vidutinio verslo veikla, kaip verslo liudijimai, individuali veikla, ūkininkavimas, mažos bendrijos, šeimos per ateinančius 3 metus nuo 2024 m. iki 2026 m. būtų apmokestintos kaip pagal darbo santykius dirbantys asmenys ir dar gerokai daugiau.

Mūsų narių nuomone, tai nėra socialiai teisinga, kai susikuriantis sau darbo vietą, o dažnai ir dar keliolikai kitų sukuriantis darbo vietas prilyginamas tam, kuris ateina tiesiog atidirbti ir gauti nustatytą atlygį, privalo sumokėti beveik tiek pat mokesčių nuo savo gaunamų apmokestinamų pajamų. Ūkininkas už savo veiklą ir priimtus sprendimus atsako visu savo turtu ir visomis pajamomis, o dirbantis pagal darbo sutartį neatsako niekuo, išskyrus savo darbo vietą. Pavyzdžiui, dirbdamas ūkininkas sudaužo traktorių, ūkininkas ir patiria nuostolius. Jeigu jo ūkyje dirbdamas darbuotojas pagal darbo sutartį sudaužo traktorių, nuostolius patiria taip pat ūkininkas. Darbuotojas

tiesiog išeina į kitą darbo vietą ir jo atsakomybė tuo baigiasi. Tad ūkininkas, kaip darbdavys, prisiima visas rizikas pas save įdarbindamas darbuotojus, nes už juos atsako visu savo turtu. Netgi UAB, AB, ŽŪB vadovai neatsako savo, o tik įmonės turtu (neskaitant piktybinių, baudžiamosios teisės atvejų). Ūkininkams netaikomas NPD, kas taikoma dirbantiems pagal darbo sutartį ir nėra galimybės net taikyti deklaruojant pajamas. Ūkininkas neturi apmokamų atostogų kaip dirbdamas pagal darbo sutartį darbuotojas.

Gaunasi paradoksali situacija, kai valstybė skatina kurtis smulkų ir vidutinį verslą/ūkį, tačiau vos jam susitaikius ir taip su gana didele mokestine baze, vėl siūloma jį dar daugiau apmokestinti. Reikia vertinti, kad šis verslas yra nuolat priverstas savo gaunamas pajamas investuoti į būtinas priemones veiklai vykdyti. Ūkininkams tokia priemonė yra žemė, investavimas į jos įsigijimą nėra leidžiami atskaitymai, apskaičiuojant gyventojų pajamų mokestį, kadangi žemei neskaičiuojamas nusidėvėjimas, pažeistų melioracinių sistemų atnaujinimą, kurios nėra ūkininko nuosavybė, joms atnaujinti padarytos išlaidos nėra priskiriamos ūkininko vykdomai veiklai. Kita vertus, brangstant veiklai naudojamiems būtiniausiems ištekliams (kurui, trąšoms, sėkloms, augalų apsaugos priemonėms, energetikai ir pan.), dėl nestabilios ekonomikos didėjančiai infliacijai, viskas yra skaičiuojama, kad tik pavyktų išgyventi ir tęsti veiklą. Ūkininkavimas, žemės ūkio veikla yra padidintos rizikos veikla dėl negalimų iš anksto numatyti gamtos veiksnių, kurie įtakoja produkcijos savikainą ir veiklos tęstinumo neapibrėžtumą. Kasmet auganti minimali mėnesinė alga (MMA), augantis vidutinis darbo užmokestis (VDU) ir taip jau kasmet didina veiklos išlaidas, įpareigoja sumokėti didesnes socialinio draudimo ir privalomo sveikatos draudimo įmokas.

Todėl ūkininkų bendruomenė **kategoriskai nepitaria:**

- Sprendimo pasiūlymui Gyventojų pajamų mokesčio įstatymo projekte pripažinti netekusiu galios 18 straipsnio 11 dalį, kuriuo nuo individualios veiklos pajamų gyventojų mokėtinos VSD ir PSD įmokos būtų neleidžiami atskaitymai.

- Sprendimo pasiūlymui Gyventojų pajamų mokesčio įstatymo projekte pakeisti 18 straipsnio 12 dalį, kuriame siūloma, kad tik gyventojai, kurie nėra PVM mokėtojai, galėtų naudotis galimybe dokumentais nefiksuoti išlaidų, o dokumentais nefiksuojamų išlaidų suma būtų mažinama nuo 30 proc. iki 20 proc. pajamų.

- Gyventojų pajamų mokesčio įstatymo projekte su siūlomu mažinti apmokestinamos individualios veiklos pajamų per metus ribomis ir GPM procento didinimu iki 25 proc., kai planuojama, jog palaipsniui nuo 2026 m., 5 proc. GPM mokėtų tik iki 10 tūkst. Eur, o daugiau uždirbusiems siektų 20 proc. ir maksimaliai netgi 32 proc., jeigu būtų pasiekta 120 VDU individualių pajamų riba, sumuojant visų rūšių pajamas. Įmonės, dirbančios kaip UAB, AB, ŽŪB, gaunančios pajamų iki 300 000 Eur, turinčios iki 10 darbuotojų, savo pelną apmokestina 5 proc. tarifu, o pirmų metų jų veiklos pelnas apmokestinamas 0 proc. tarifu. Be to, tokioms įmonėms siūloma mokesčių pakete Pelno mokesčio įstatymo 5 straipsnio 2 dalies keitimas panaikinti reikalavimą darbuotojų skaičiui iki 10, dar palengvins turimas sąlygas. Didesnės įmonės moka maksimaliai iki 15 proc. pelno mokestį, tad siūlomas individualios veiklos apmokestinimo prilyginimas su darbo užmokesčio pajamas gaunančiais tikrai prasilenkia su bet kokia logika.

- Pasiūlymui, jog būtų sumuojamos visų rūšių pajamos ir jos taip dar kartą būtų apmokestinamos papildomai, kai nuo kiekvienų iš jų ir taip yra sumokami priklausomi mokesčiai kiekvienai gaunamai pajamų rūšiai.

- Pasiūlymui, kad verslo liudijimo maksimali pajamų suma būtų mažinama nuo 45 tūkst. Eur iki 20 tūkst. Eur. Kaimo vietovėse ir taip yra nelengva susikurti sau darbo vietą, o lėtai atsirandantys smulkūs verslai leidžia žmonėms pragyventi, nebūti pašalpų prašytojais.

- Pasiūlymui, kad ūkininkai (kaip ir kiti individualią veiklą vykdančys subjektai) papildomai būtų draudžiami dar ir nedarbo draudimu. Dabartinis 12,52 proc. įmokų tarifas padidėtų 1,31 proc. (bendras įmokų tarifas būtų 13,83 proc.). Šiuo metu apie 30 proc. ūkininkaujančių yra pensinio amžiaus. Jiems nutraukus savo veiklą tokia išmoka nepriklausytų, jie negalėtų registruotis bedarbiais, nes jiems priklausytų tik pensija. Dirbančio amžiaus ūkininkas prarastų pajamas tik pasitraukdamas iš veiklos savarankiškai arba bankrutuodamas. Greičiausiai nei vienu iš šių atvejų nedarbo išmoka nėra logiška, nes realiai tokia galimybė ūkininkai pasinaudoti negalės.

- Vadinamųjų „Sodros“ lubų didinimui nuo 43 VDU iki 60 VDU, nes laikome, jog kasmet didėjantis VDU ir taip kasmet padidina šias įmokas, o siūlomas lubų kėlimas beveik trečdaliu tikrai yra per didelė našta smulkiam ir vidutiniam verslui, ūkininkams, kurie dėl pastarųjų metų neprognozuojamų ekonomikos svyravimų, energetinių kainų nestabilumo susiduria ir taip su dideliais iššūkiais.

- Pasiūlymui Gyventojų pajamų mokesčių įstatymo projekte "Investicinė sąskaita" atsiradimui (siūlymas papildyti 2 straipsnį nauja 39 dalimi, 8 straipsnio 7 dalimi ir 12¹ straipsniu), kuri tikrai yra per sudėtinga suprasti, kam ji yra reikalinga ir kaip ja ūkininkas galės disponuoti savo veikloje, kokia jis prasmė ir nauda ūkio veiklai.

Valstybinio socialinio draudimo įstatymo projekte atsisakius sąvokos „ūkininkai ir jų partneriai“, o paliekant sąvoką „fizinis asmuo“ gaunasi, kad savo sutuoktinį ar ūkio partnerį ūkininkas tiesiog turi įdarbinti pagal darbo santykius, kad jis būtų socialiai apdraustas.

Daug abejonių kelia Gyventojų pajamų mokesčio įstatyme ir siūlymai apmokestinėti dovanas iš artimųjų (siūlomas 17 straipsnio 1 dalies 26 punkto keitimas), įvedant ribas per metus, kas iš tiesų skatins nekurti bendro ūkio, kai vienas iš sutuoktinių perduoda asmeninį turtą į bendrą ūkį, skyrybų atveju galimai nukentėtų silpnesnioji pusė dėl mažesnių mokesčių mokėjimo pasirinkimo, tėvai susidurtų su dilema perleidžiant ūkius vaikams. Perėmę jauni žmonės iš savo tėvų, senelių ūkį, gamybinius pastatus, žemę, gyvulius, techniką tikrai viršys dovanojimu būdų siūlomą apmokestinimo ribą ir bus priversti tiesiog skolintis lėšų, kad sumokėti jiems priklausančią GPM bei spręsti, ką daryti su tolimesne ūkio veikla.

Atsižvelgiant į išdėstytus argumentus, prašome palikti galiojančią mokesčių tvarką ir siūlyti nedaryti keitimų, įnešančių dar daugiau neaiškumo ir nestabilumo į ūkininkų veiklos tęstinumą. Sutikti galėtume tik didinti privalomą PVM registravimosi ribą iki 55 000 Eur pajamų per paskutinius 12 mėn.

Pirmininkas

Raimundas Juknevičius

Eglė Mačytė, tel. 8687 83457